

REJSELEDERENS TURRAPPORT 2

BETHESDAS MUSIKKOR
KONCERTREJSE USA & CANADA
5. - 24. OKTOBER 1979

Attention please---this is your captain speaking,

Driver. Paul Piche and his crew welcomes all on board this Yellow Coach Line to Calgary with final destination Los Angeles. Please notice that smoking is allowed and even on the toilets but please don't fasten your seat belts--- but please don't smoke too much

chauffør..Paul.Piche,og hans besætning ønsker alle velkommen ombord på denne Yellow Coach Line der går til Calgary med endelig bestemmelsessted Los Angeles. Vi gør venligst passagererne opmærksomme på at rygning er tilladt selv på toiletterne og vi beder Dem om ikke at fastgøre sikkerhedsbælterne, idet det er tilladt at bevæge sig lidt rundt i bussen. Man kan blandt andet komme herop foran for at filme- altså landskabet.

Vi har tilladt os i al beskedenhed at notere nogle informationer om om, hvad vi skal se på vores rute og lidt om landene som sådan. Selvom man er blevet udpeget til rejseleder, er man jo ikke med et slag blevet ekspert eller alvidende på alle områder, og der er sikkert nogle hen ad vejen, der ser,oplever og erfarer eller ved noget, som han eller hun mener har almen interesse, så derfor skal det være helt klar, at mikrofonen er til fri afbenyttelse, og i må endelig ikke holde jer tilbage.

Edmonton og Calgary er to næsten lige store byer. EDM har 480.000- CAL 450.000 indbyggere. EDM er provinshovedstad i Alberta. Det var North West Mountal Police, der marcherede ind i westen og etablerede en post, hvor floderne Bow og Elbow flyder sammen, og Calgary blev grundlagt 1875.

Vi skal idag køre ca.300 km og det skulle tage ca.4 timer. Der er hastighedsbegrænsninger både i Canada og USA- 55 miles (det er 90 km) på highways og 50 km i byerne. En mile er ca.1.6 km. I vil opleve en betydelig større færdselskultur, end vi er vant til hjemmefra. Især viser man et stort hensyn til fodgængere- De siges at være fredet hele året.

Vi er som bekendt i provinsen Alberta, der undertiden ses forkortet til Alta. Alberta fik sit navn efter dronning Victorias datter Louise Alberta, som boede i CAN under slutningen af 1800-tallet. Man kalder derfor også ALB for prinsesseprovinsen. Der findes 1,7 mill.indbyggere i provinsen, der dækker et areal som Norge og Finland tilsammen.

CAN er et enormt stort land på 10 mill.km², hvilket = 250 gange Danmark. eller ca. som Europa. Kun Sovjet er større med 22.2 mill. km², derefter CAN med 9,9, Kina 9,7, USA 9,3 og Brasilien 8,5 mill.km². Men CAN er tyndt befolket. Her lever ca.23 mill.mennesker, og man har været positiv overfor emigration. Jeg ved ikke bestemt, hvordan det ser ud idag, men nu kan vi jo vente og se om det bliver aktuelt for nogle, efter at vi har besøgt landet.

Flaget som vi kender det med det røde ahornblad er ret nyt (1965), idet man tidligere benyttede Union Jack (britiske). CAN hovedstad er jo Ottawa. Fiskeriet er det ældste erhverv, og allerede i 1500-tallet kom portugisere og englændere til østkysten.

Men tilbage til Alberta- for ca. 100 mill. år siden strejffede dinosaurer andre forhistoriske væsener rundt her i Albertas såkaldte badlands med de gamle klippeformationer. Der findes rester af disse dinosaurer i en by Drumheller, der ligger ca. 100 km øst for vor rute. Dette er også hjemstedet men desværre ikke årstiden for de store rodeber og stampede- væddeløb med hestevogne deligencer, folkedans, cowboyopvisning og vilde ridekonkurrencer m.m.

Men det er farmerland her. farmerne opdagede, at det var fortrinligt kvæget og rykkede ind for ca. 100 år siden, og derfor er her en del landbrugsindustri. I 1914 fandtes olie få mil syd for CAL, og idag er ca. 400 firmaer flyttet til olieindustrien. Der findes også 135.000 U.S. statsborgere i olieområdet, og CAL har det største af USAs konsulater. Albertaprovinsen har idag 5% af CANs gas- og olieproduktion. Der findes et stort rørsystem til at føre olie fra ALB vestpå til Vancouver og sydpå til USA.

Hvis nogle synes, det er vanskeligt at afgøre, om man har amerikanere eller canadiere foran sig, kan man blot begynde at tale med dem om dette spørgsmål. Man siger, at den, der først bliver ivrig og farer lidt op, er ham, der fortæller, at han ihvertfald er canadier. CAN har i flere år kæmpet for at frigøre sig fra sin storebror mod syd, og man forsøger at formindske indflydelsen fra USA både kulturelt og økonomisk, hvilket ikke er nogen nem opgave. USA er eneste land med en grænse på ca. 6.400 km (Alaska ikke inkluderet). Båndene mellem landene er mange og intime, og samkvæmmet lottes derved, at man ikke har passer visumtvang landene imellem. Som præsident Kennedy engang udtrykte det "Geografien har gjort os til naboer- historien har gjort os til venner- økonomien har gjort os til kompanioner og nødvendigheden har gjort os til allierede. Det er Kennedys ord. - Canadieren Trudeau udtrykker sig således- at bo ved siden af USA er som at dele seng med en elefant. --- Men een ting er sikkert. USA har store mange interesser (især økonomiske) i CAN.

CAN har aldrig haft en borgerkrig for alvor. En sådan ville nemlig virke katastrofal i sammenligning med ishockey, som er nationalsport.

Man siger også om CAN, at det er et frit land, hvor alle har fuld frihed til at gøre, hvad arbejdsgiveren, fagforeningen, konen, forældrene, vennerne, politikere og byrokraterne forlanger af ham.

Der findes idag i CAN ca. 300.000 indianere, der som regel bor i reservater- her kaldet "reserve". Af disse findes der 2.241 i landet, og de består af indianere, som regeringen har stillet til rådighed. Om indianernes oprindelse findes der forskellige teorier, og der forskes stadig. De fleste mener dog idag, at indianerne vandrede over en landtunge, som dengang fandtes mellem Sibirien og det amerikanske kontinent. Dette skulle være sket for 15.000 til 20.000 år siden. De fleste indianere er ypperlige guider og foretrakkes til jagt- og fiskeekspeditioner.- Et reservat i Ontario klarer sig fint med 70 familier, der driver en millionfor-tagende med skiklub, bar, trailerservice, fritidsse og meget

mere- altsammen uden at skulle betale skat, eftersom reservatindianere er fri~~l~~aget for både indkomst- og ejendomsskat, og det må jo siges at være en valdig fidus, men hvad med demokratiet- nå men vi skal jo ikke snakke valg.

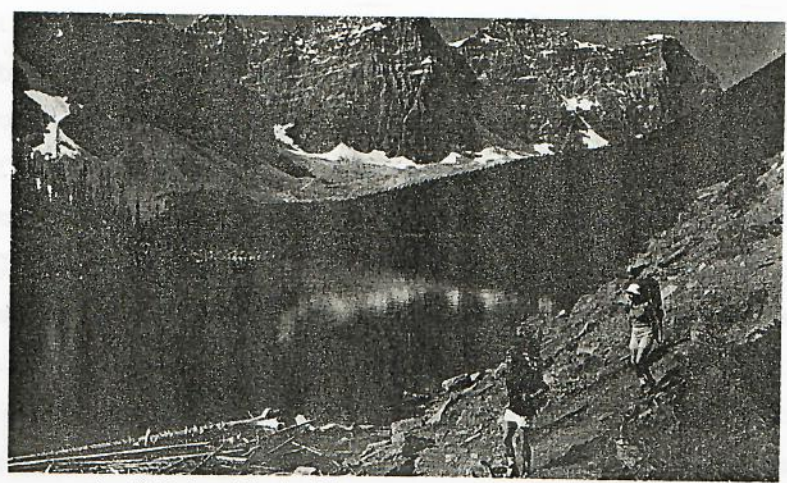
Udenfor CAL har indianerne på the Stoney Indian Reserve taget et initiativ for at gøre sin kultur kendt til euro-kanadensere og for at ændre den gangse opfattelse af det billede, folk ellers har af dem, når de ser dem drukne i CALs gader.- Ialt 200 unge mennesker mellem 14-18 år får et tilbud om i 12 dage af sommeren at bo på reservatet, lære sig ridning, garve f bøffelhud, jage vilde heste, spise hamburgers med bøffelkød, padle i kano og lære at overleve i naturen. Om aftenen tændes lejr~~b~~ål, og man beretter fra fortidens ~~om~~ de evige jagtmarker. Man sover i en slags sovepose med 6-8 i hvert telt, som hedder Teepee.

I ALB er aldersgrænsen for uds~~l~~anking af alkohol 18 år, og for cow-boys, som rider ind i en bar, serveres ^{ikke} så vi må bede Ole Petri om at stille hesten udenfor. Vi, der var med på sidste Amerikatur erindrer nok noget om et fotografi med Ole som rodeo-cowboy.

Provinsen ALB producerer en mængde kvæg, og der fortæres i gennemsnit ca.40 kg. bøffelkød pr. indbygger, men også fjerkræ er populært.

Provinsen betegnes som CANs Texas. I 1869 opførtes nær Lethbridge Fort Marcleod, hvorfra man forsøgte at komme vestens lovløshed og lyssky whiskey-handel til livs. Havde det så ^{bar}været whisky, man solgte indianerne, men det bestod praktisk taget af alt, hvad der kunne synkes. Fortet er nu både museum og hotel, men bygningerne er originale. På eet af hotellets skilte fra 1882 står at læse- Alle gæster anmodes om at stå op kl.0600. Dette er nødvendigt, eftersom lagnerne skal bruges som borddug.- Det skal straks meddeles, at vi ikke skal bo på omtalte hotel..

Ved High River sydfør CAL findes provinsens mest berømte eller skal vi sige berygtede bøffelslagteplads. "Head-smashed-in Buffalo Jump" er navnet En fælde byggedes af sten og grene, og bøflerne jagedes, indtil de ligesom at vandfald styrtede udover de stejle klipper og drøbtes ved faldet, hvilket nok må siges at være en ret brutal fremgangsmåde.

Banff National Park, Alberta

Calgary- Banf- Jasper 09 oct.

Informationstjenesten ønsker god morgen og håber I har sovet godt, og samtidig håber vi, I har lyst til at høre lidt om, hvad der venter os forude:

Vi skal først køre fra CAL til Banf, hvilket er 130 km, derefter derudover 288 km til vi når Jasper. Dagsmarch ialt 418 km.

Vi starter med at køre på Trans Canada Highway no.1. Denne vej er verdens længste highway og er ialt ca.8.000 km lang. Den starter ved Atlanterhavet (New Foundland) og fører dig tværs over kontinentet indtil du møder det sidste stop-skilt ude ved provinshovedstaden Victoria på sydspidsen af Vancouver Island. Vi kører i begyndelsen langs Bow River, der løber ud i havet nord for CAN.

Banf er et stort turistområde. Her findes 2 varme mineralholdige søer.

Her er provinsens hovedkvarter for bjergbestigning. CANs alpine club holder til på stedet og arrangerer bjergbestigning både for nybegyndere og mere avancerede.

Løvrigt er her alt, hvad en turist måtte ønske sig til at fordrive tiden med, men vort problem er nok ikke ligefrem at få tiden til at gå, så vi fortsætter turen fra Banf til Jasper 288 km gennem nationalpark. Nu må I ikke lade jer vildlede af ordet park. I må ikke forvente at se klippede planer og friserede søvegange som hjemme i Ørstedsparken. Det vi her har for os er blot fredede naturreservater af stor naturskønhed. Rekreative områder, hvor vilde dyr strejfer frit omkring, så møder I en bjørn, skal I ikke tro, det er en tam pølse, selvom den ser nok så sød ud og måske kommer hen og er nysgerrig, hvor man holder frokostrast i vejkanten. "Don-t invite a bear to picnic lunch" lyder det i nationalparkernes advarsels slogan. Parkerne tilsammen, d.v.s. Banf- Jasper- Yoho og Kootenay national parks dækker tilsammen et areal på over 20.000 km², hvilket er næsten halvt så stort som Danmark.

Efter Banf kommer vi til Lake Louise, der ligger i en højde af 1731 m o.h. og er opkaldt efter samme prinsesse, som gav navn til Albertaprovinsen. Søområdet her omkring søen er også et yndet turistmål. Kun få mennesker havde set søen før 1882, men nu beundres den af en stadig større skare turister. Det majestatiske forstærkes af den stilhed, der hersker over stedet- det er forbudt med motorbådssejls. Derimod kan man sejle i robåde og kanoer, du kan fiske, ride pony eller gå ture langs søen, der omkranses af skønne vægter i sæsonen. Efter Lake Louise forlader vi highway 1 og kører på Trans Canada way no.93 over Bow pas på 2.068 m og senere Sunwapta pas 2.035. Vej 93 kaldes også Rocky Mountains udstillingsvindue. Denne køretur betegnes som den mest storslåede i Rocky M. med de bedste panoramaer i Nordamerika med is- og sneklædte tinder (udtrykket er hentet fra rejsebrochurerne) Det er en køretur, som folk gladelig rejser den halve jord rundt for at foretage skriver man, og det har de jo ret i - vi er faktisk ret langt hjemmefra. Det er stadig tilladt at fotografere fra forruden.

Vi skal opleve Columbia Icefields også kaldet et flodernes moder. Det er det største sne- og ismassiv syd for polarcirklen. Det sne- og isdækkede område er over 60 km langt og dækker et areal på ca. 300 km². sine steder er isen 100 meter tyk. Fra en højde af ca. 3.000 meter sender ismassivet smeltevand til 3 verdenshave. Mod nord til det Arktiske Ocean- mod vest til Pacific Ocean (også kaldet Stillehavet) og endelig mod øst til Atlanterhavet. Den af floderne er Mackenzie River. Hovedvejen passerer Athabasca gletcheren i en afstand af kun 15 km, og denne gletcher er en del af Columbia Icefields. Vi regner med at stoppe op og bese herlighederne lidt. Eventuelle tvistigheder kunne måske afgøres ved en rask sneboldkamp? Man kan køre ture på snescootere på Athabasca gletcheren, der er over 7 km lang. De smaragdgrønne spalter i isen er op til 45 m dybe, og jeg håber, der bliver en mulighed for at vi kunne komme hen og kigge ned i dem, men- jeg har ikke lovet noget- nu får vi se. Hvis vi heroppe i højlandet hører nogle mærkelige lyde, der minder lidt om store fugles hæs skrig, er det sikkert musældyr og ikke rejselejereren i har hørt beklage sig. Får i øje på et lille væsen lidt mindre end en bæver, så er det fyren, vi taler om.

Jasper, som vi skal bo i inat ligger i en højde af 1.058 m. Hotel Lebstick Motor Lodge's brochure fortæller om: 127 værelser luxus accomodation, tæpper overalt, farve TV, opvarmet indendørs pool, sauna, kongresrum og naturligvis restaurant, som måske nok ikke efter denne beskrivelse at den hører til blandt byens billigste, men vi finder nok noget rimeligt i nærheden. Hotellet befinder sig i byens østlige udkant, så hvis i rider vestpå, skulle der være gode chancer for føde. Når i drager afsted fra et lægi, det være sig hotel eller fra private værter, husk så altid at have en lille seddel med adresse, så har man altid en chance for at finde tilbage eller i påkommende tilfælde lade en taxachauffør klare ens problemer desangående. Jasper er iøvrigt hjemsted for store pelsauktioner, der trækker købere til fra alverdens lande. Hele vinteren lever pelsjagere en ofte ensom tilværelse ude i de store skove eller ødemarken og tundraen oppe nordpå hvor har sit eget distrikt, og der er plads nok til dem alle. Dag ud og dag ind på skønne klare dage og i bidende kulde eller i snestorm har de afpatruljeret rækker af fælder. Nogle har gjort det med hundeslæde, mens andre løber hele turen på snesko eller ski. Grunden til, at det skal foregå om vinteren, er naturligvis den, at dyrenes pels er tykkest og derfor finest i den kolde årstid. Og værdifulde skind bliver så bragt til indsamlingsstederne. Det kan være moskusrotter, bjørn, ødder, mink, bæver og mange andre. Fra stovene bringer indianerne skind fra elg, og eskimoerne nordfra kommer med renskind. hvert år bringes 4-5 millioner skind til pelsauktioner i Canada. Foruden i Jasper er der auktioner i Montreal, Winnipeg, Regina og Vancouver.

Foruden pelsjagere har man nogle såkaldt moderne guldgravere, der kaldes prospectors, og det, som de leder efter idag, er bare ikke guld men olie, kobber, jern, kobber og først og fremmest uranmin. Enhver kan blive prospec-

Ja, god morgen og velkommen igen. Det er ikke nogen hemmelighed, at vi nu er på vej til Kamloops, og det er blevet d. 10. oktober. Vi skulle inden aften gerne have tilbagelagt 443 km. Inden vi kører videre, fik alle afleveret nøglerne? - Inden længe kommer vi over Yellowhead passet, der er 1.146 m, og her i passhøjden passerer vi grænsen mellem provinserne Alberta og British Columbia. Apropos navnet Yellowhead: Vejen fik sit navn efter en lyshåret indianer med navnet Tête Jaune (det betyder på fransk gult hoved). Han var guide for Hudson Bay Co., men han og hans familie blev dræbt af Beaverstammen i 1827. Vejen, vi kører på op over passet, er kun 10 år gammel.

Ca. 50 km efter grænsen passerer vi i en afstand af ca 8-10 km på vor højre side Mt. Robson, som er CANs højeste punkt 3.954 m. Efter endnu en halv snes km kørsel kommer vi ind på vej nr 5, og vi fortsætter mod syd eller sydsydvest gennem B.C. Denne provins er 950.000 km² eller som Danmark, Norge, Sverige og Island tilsammen. Befolkningen i provinsen er på 2,4 mill. Heraf er 5% skandinaver og ca. 50% britiske. B.C. er opkaldt efter Christoffer Columbus, som efter sigende opfandt Amerika, og det skulle være Dronning Victoria, der i 1858 foreslog at opkalde provinsen efter ham.

Efter Valemount kommer vi tæt forbi nordspidsen af en meget lang sø kaldet Mc Naughton Lake. Den er næsten 200 km lang. Der findes i den sydlige ende af søen en stor damning ved Mica Dam. Efter denne damning med tilhørende EL værk bliver vandet til floden Columbia River. Vores tur kommer nu snart til at gå langs Thomson River, opkaldt efter David Thomson, som var een af de eventyrere, der fra 1800-1883 drog op i de vildsomme bjerge. Guldfeberen rasede, og pelsjægerne havde deres kronede dage. Det var Klondyke-tiden. Dengang var der kun indianere i området. Idag er her især minedrift og skovbrug. Områderne er tyndt befolket. Ca. halvdelen af B.C.s 2,4 mill. mennesker bor ved kysten i Vancouver og Fraser Valley. B.C. har i den senere tid været åben for indvandrede fra næsten hele verden.

Men det var skovbrug, der skulle siges lidt om. I tidligere tider kom skovhuggere til de can. skove, faldede et område og drog så videre til et nyt sted, idet de overlod det til naturen selv at reparere de skader, de hermed forvoldte - der var jo træer nok. Men tiderne har også forandret sig i CAN. Ca. 50 cent af hver dollar, der cirkulerer i CAN stammer fra træindustrien. Halvdelen af provinsen er dækket af skov, og provinsen B.C. er i besiddelse af mere end halvdelen af CANs træråstof. Sidste år skovede man 75 millioner kubikmeter massivt træ i B.C., nok til at opføre 570.000 træhuse plus levering af papirmasse til at udgive en hovedstadsavis i de næste 118 år. B.C.s træindustri er ligeså gammel som bosætningen i området. Kystindianerne brugte træ til både, kanoer, huse, masker, fletkurve, totempæle og værktøj. De første europæere, som kom hertil, blev imponerede over de høje slanke træer, som var fortrinlige til master på deres skibe. Man finder begejstrede optegnelser i Capt. James Cooks logbog over at finde disse velegnede træer, og dette dannede precedens for fremtidige sørejsende, som lagde ind her på

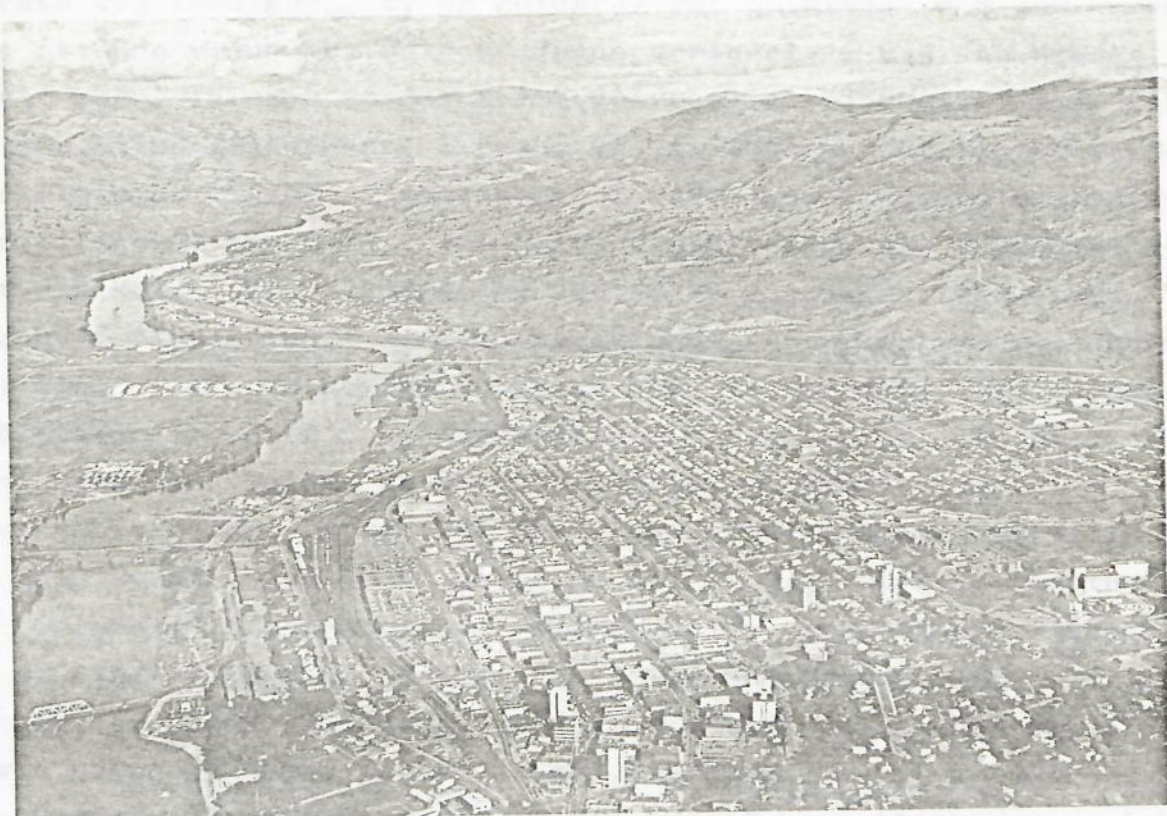
kyststrækningen for at foretage de fornødne reparationer. Træindustrien tog sin begyndelse i midten af det 19. århundrede, da Hudson Bay Co. startede den første savmølle, og snart var tommeret på vej til fjernt liggende havne. For de første skovarbejdere var det ret simpelt. Man fandt et egnet træ, og med en tung langskaftet økse fældede man det og fik det fragtet til savmøllen og så ud efter det næste. Det var hårdt men efter sigende ret spændende og indbringende arbejde, som tiltrak mange mænd. Idag er teknikken også rykket ind i de can. skove med Caterpillar, gigantkraner, motorsave, hvinnende kæder og hvad ved jeg. Selv helikoptere anvendes til skovarbejde. Skovene er næsten alle statsejede, og fældningen bliver så udlejet til selskaber, hvoraf der især tales om 3 store. På Vancouver Island findes dog en del privat skov. Men når man har skovet et område, går man igang med at forberede næste høst, som først er om 60-80 år. Man skal måske afbrænde et areal, og her skal man passe meget på, at ilden ikke breder sig ukontrolleret. Nogle gange har man allerede plantet nye træer, inden man går igang med fældningen, hvor man i andre tilfælde må lade et areal ligge brak i en periode, før den atter egner sig til skovdyrkning. Man genplanter altså - og store laboratorier og planteskoler fremelsker forskellige velegnede trætyper med forskellige egenskaber, der igen er afhængige af jordbunden og terrænet, hvor de plantes. Det er altså blevet en videnskab med skadedyrsbekæmpelse og sprøjtemidler, som så igen giver problemer derhen, at en nyplantet plantageskov med tætstående stammer høje og slanke og sterile at se på ikke giver grundlag for skovens andre aktiviteter som f.eks. hjemsted for vildtet eller som rekreative steder for mennesker. Man taler i den forbindelse om ikke at plante skove helt ud ved vejene, men vil overlade dette område til moder natur selv. En anden stor betydning har skovene ved at virke som iltgenerator for dyr og mennesker.

Der er stor mangel på træ, og de høje priser, det er kommet op i, har tvunget mange savværker til at automatisere og rationalisere. Man benytter datamaskiner til nøjagtig udregning af en stammes tommerindhold. Lange rækker af TV apparater bruges til at bestemme de bedste udskæringsvinkler, og lyd-bølgeapparater kan give oplysninger om svage punkter i stammernes indre. Denne nye teknik gør det muligt at få op til 25% mere reelt tommer ud af en stamme. Selv bark, knaster, smågrene og savsmuld bliver brugt til f.eks. dampkraft, hvor man ikke har vandkraft. Ellers anvendes det til garvevædske, træuld, emballage, trækul, masoniteplader, mange forskellige plasticvarer, tøj, ja endog kreaturfoder og sukker. Og man bliver ved at finde nye anvendelsesmuligheder. CAN er verdens største eksportør af avisepapir, og her er det ikke smiting, der er brug for hver dag. Det kan være, det var en god ide at gøre som kineserne, der anvender vægaviser. Det må da være energibesparende.

En stor fare i tørre somre er som sagt skovbrande. Der findes observationstårne rundt omkring, og piloter i både militær- og civil lufttrafik er pligtige til at indberette om observerede skovbrande. Når en sådan observeres, sendes helikoptere straks ud med faldskærmsudspringere fra brandkorpsset for

at starte bekæmpelsen. Andre helikoptere forsynes dem derpå efter radioordre med alle mulige nødvendige redskaber. Alle beboere i nærheden alarmeres over lokalradioen og kommer til assistance. Buldozere rydder brandbælter, og man kæmper om kap med tiden for at få ilden under kontrol. Med skiltning opfordrer man folk til forsigtig omgang med ild, idet 2/3 af alle skovbrände forårsages af uforsigtige mennesker, og millionværdier kan forsvinde på få minutter.

Kamloops, som vi skal overnatte i i nat, befinder sig i en smuk dal, der hvor den nordlige og sydlige del af Thomson River mødes. Her er både luften og vejdet rent, og disse ting i forening gør stedet til et yndet ferieområde. Her findes de største laksefisk. Dette er en kendsgerning, og er altså ikke hentet fra nogen lystfiskerhistorie. I byen befinder adskillige bondedårde sig indenfor bygrænsen. De kaldes her ranches. Ellers er det skovbrug, vinddrift, turisme og landbrug, der er fremherskende. I byen findes ca. 50 hoteller og moteller, men vi skulle bare prøve at finde eet enkelt, og det skulle gerne hedde Stockmans Motor Inn beliggende i Victoria Street. I omegnen findes over 2.000 søer med gode fiskemuligheder, hvis man ellers har licens. Der findes også en dobbeltstolet lift eller svævebane op til skiterrænet, og denne bane hævdes at være Nordamerikas længste, nemlig ca. 3.000 m med en højdeforskel på 900 m. Heroppe i bjergene findes de smukke Helmcken vandfald.

Kamloops

Om Nicola Valley som ligger lige syd ~~herfor~~ herfor siger et turist slogan:
It offers a lake as long as you stay. Det er altså lystfiskernes paradys
med reombucarr d og mange forskellige sorter af laks. I Kamloops fiskes den
kendte Kamloops-forrel. Med hensyn til jagt så er her moskusokse, elg, rens-
dyr, gæmser, bjergged, får, grå bjørn, sort bjørn, jattfalke, ørne og meget
andet. Med de nye veje her i Rocky Mountains er det nu muligt på bekvem måde
at nå områder, der indtil for nylig har været lukket land. Dr man heldig kan
man i bjergene omkring det sydlige løb af Thomson River finde; opal, agat,
emalt, zircon, jade og obsidian. Vi følger idag i modsat retning ca. den rute,
de gamle guldgravere fulgte på vej til Barkerville i 1860'erne. I Stein
Valley findes indianske klippestudier. Her kan man være heldig at finde
pilespidser begravet i sandet, og disse pilespidser stammer fra de blodige
kampe, der udspilledes her mellem den hvide mand og indianerne. Ashcroft er
en historisk gammel by med 2.600 indbyggere, grundlagt i 1885 ved færdigge-
relsen af Canadian Pacific Railway. Dette område er ret rigt på kobber. Den
japanske eftersørgsøl på dette metal har bl.a. forårsaget genåbning af for-
ladte og åbning af nye kobberminer. Længere sydpå i Merrit er der kul og
mange store kvæglandbrug. Her findes CANs største ranch, hvor 250 cowboys er
ansat til at holde red på 16.000 dyr. Ved byen Lytton løber floderne Thomson
River og Fraser River sammen for med forenede kræfter at danne den dramatiske
Fraser Canyon, som er 112 km lang mellem Lytton og Hope. I 1861 begyndte
the Royal Engineers at bygge veje og broer over den utilgængelige vildmarks
afgrunde og dybe kløfter med vilde flodstrømme i bunden. Efter kun 2 år var
den første vej færdigbygget, og guldgraverne opfattede den som værende
verdens ottende vidunder. dele af denne oprindelige vej kan stadig iagttages
langs vor rute. Talrige steder her i de vestlige bjergområder af CAN og USA
findes der klipperistninger, ligesom vi har vore helleristninger. Herovre er
disse ristninger udført af indianerne i fortiden og kaldes petroglyfer. De
udhuggede figurer har uden tvivl haft rituel betydning. Vi kommer idag igen
nem det der kaldes dry country, og det er et ret barskt landskab. I nærheden
af Vancouver findes mange små kraftstationer, som udnytter vandkraft til
fremstilling af EL, og herfra forsyner man kystområderne med energi. 75% af
B.C. befolkning bor her i det sydvestlige hjørne. Kun ca. 5% af provinsen er
opdyrket agerland. Dalene er godnok opfyldt af frugtbar jord, men det er
relativt små områder, og man har også mange steder transportproblemer til
markederne. Bosætningen i den vestlige del af B.C. blev især aktuel, og områ-
det fik betydning efter åbningen Panamakanalen samt efter udvikling af kolo-
nierne omkring St. Lawrencefloden. Pludselig opblomstring af en lille by
omkring en mineralåre har mange steder efterladt en spøgelsesby i det øjeblik
man havde udvundet åren, og grundlaget for byens eksistens således var borte.
I Hells Gate og Alexander bridge er der bygget kamptrapper, som laksen kan
springe op ad på vej op til gydepladserne. Dette er laksområde i stor stil.
I Vale, som vi passerer kort før byen Hope, findes B.C.s ældste kirke med

navnet St. Johns Divine fra 1859-60, så det er måske ikke nogen imponerende alder, men dette illustrerer på udmærket vis, hvor ung landet faktisk er. Man byggede kirken i nærheden af Hills bar, hvor guldgraverne alligevel flokkedes - så det vi siger, at hvor der er en kirke, er der også en kro, passer åbenbart også herovre. Der kan endnu udvaskes guld i dalen her.

I bjergene omkring Bridal Falls mener man af have set spor af den mytologiske SASQUATCH, hvilket skulle være den canadiske version af Himalayas afskyelige snemand. USAs hær har officielt accepteret muligheden for, at der findes et abelignende væsen her i bjergene efter at have fundet fodspor, som rygterne har fortalt om i 150 år. For at ingen skal være i tvivl har Mr. Atlas fra US Army Corps of Engineers i staten Washington udgivet dette signalement: 2½ - 3½ meter høj og let behåret, vejer ca. 500 kg. Han eller hun (her skal ikke være nogen kønsdiskrimination) foretrækker vegetabilsk føde, hvilket må siges at være en trost, hvis vi skulle løbe tør for benzin, og dem, der sidder på bagsædet skal ind til den nærmeste tank. Sporene har givet anledning til øgenavnet BIG FOOT, hvilket ikke virker særlig kryptisk, men vent lige lidt, hvad er det, der står derude til højre for bussen, nå nej --- det var det vist ikke alligevel.

B.C. forblev ret ukendt område i verdenshistorien indtil op i det 19. århundrede. Spaniolerne kom hertil i 1774 og igen i 1790 og gik lidt på pelsjagt. I 1778 kom Capt. James Cook til VAN, og byen er officielt grundlagt dengang og havde altså 200-års fødselsdag sidste år. Men permanent bosættelse i lidt større stil fandt først sted i 1843 ved etablering af Fort Victoria på Vancouver Island, som skulle holde infiltrationer fra USA lidt på afstand.

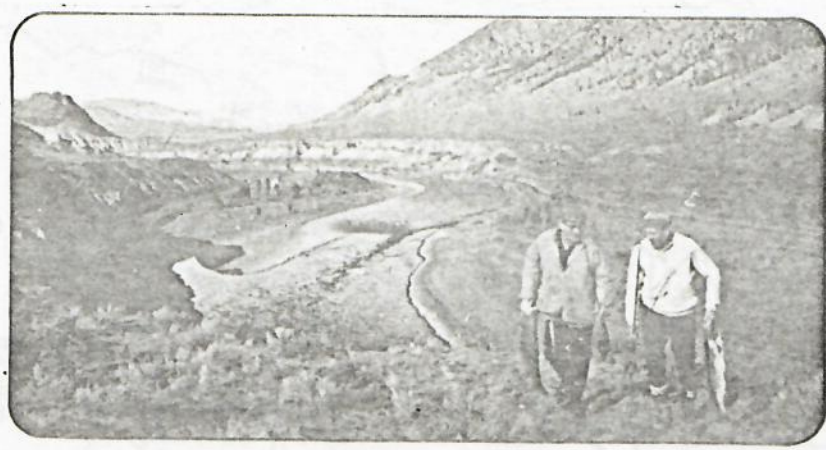
Da nyheden af fund af guld ved Fraser-River nåede San Francisco i februar 1858, kom en sand udvandring af californiske eventyrere ialt ca. 25.000 - 30.000 mænd, mest amerikanere ankom i sommeren 1858. Victoria by grevede at høre frugterne af Douglas's instruktioner om, at alle, der skulle til gulddminer i hovedlandet, først skulle skaffe sig licens i Victoria og derefter rejse fra VIC, som jo ligger på VAN Island, og ind til hovedlandet på skibe tilhørende Hudson Bay Co. Man kappedes hermed med byer som San Francisco om at blive den betydeligste by på vestkysten. Gulddaraen resulterede i en yderligere og katastrofal nedgang i antallet af indianere som følge af koppepedemi. I 1858 var der 60.000 indianere, men i 1866 altså kun otte år senere var tallet nede på 30.000. Problemerne med indianerne og deres krav om erstatninger og tilbagelevering af land er endnu langt fra løst.

Vancouver, er CANs 3. største by med ca 0,8 millioner indbyggere, men den er uden tvivl primadonnaen, når det gælder form, beliggenhed og dramatisk udsæende. Den af naturen så rigt udrustede by, hvor på samme tid sneklædte bjergtoppe på ca. 3.000 meters højde ses som baggrund, ligger ud til Stillehavet, men alligevel beskyttes denne beliggenhed af VAN island, som er en ret langstrakt ø med en længde på 450 km og bredde på ca. 200 km, og fra naturens hånd er her altså skabt en naturlig havn. Sandstrand, latsefiskeri og sejl-

svært midt i byen og dertil et behageligt klima. Krokus og påstoliljer blomstrer midt i februar. Luften er sund både for huden og håret, hævder de damer, der bor i VAN.- derfor ser de så nydelige ud. USA ligger nogle få km fra byen, men der er 8.000 km til den modsatte ende af CAN. I VAN deler Main Street gaderne i øst og vest. Avenuerne går oftest i retning øst-vest og er nummereret i stedet for navngivet. Streets går i nord-syd retning. Hvis i kører i bus i VAN, skal man have poletter eller lige penge, der veksles ikke af chaufføren, men man har dog nok eksempelvis set andre forstående medtrafikanter forbarne sig over måbende turister. Den samme ordning gælder ellers mange steder i verden, og det er altid klogt at sikre sig, så man har lidt småpenge eller change, som de kaldr det.

Stanley park omfatter akvarium med 8.000 eksemplarer af omkring 600 arter. Heritage park ligger sydligere ved Deer Lake og indeholder skole, kirke, forretninger og smedje fra pionertiden. Der findes forresten over 100 parker i VAN, men vi har tænkt på at springe over et par af dem. Capilano Canyon og en hængebro findes i den nordlige del af byen. Capilano floden kommer ned fra bjergene gennem en dyb, smal kluft, og en hængebro er spændt over kluften 70 meter over dybet. Træerne i dalen har ca. 1.000 år på bagen eller på roden må det vel hedde. Jeg håber, vor sight seeing tur imorgen kommer hertil, men er ikke helt sikker på det. Chinatown er Nordamerikas næststørste efter San Francisco. Hastings street strækker sig hele 20 km. gennem VAN i vest-øst retning. Horseshoe bay ved Howe Sound og Trans Canada 4 times kørsel fra centrum er færgestation for B.C.ferries til VAN isl., Bowers isl. og Langdale. Her kan også lejes både for havfiskeri, hvis det har interesse. Det kunne jo være, at nogen kom herover igen. Denne gang får vi ihvertfald ikke tid til slige sysler. Laks på 40 kg. lyder jo ellers meget fornuftigt, og til almindelig oplysning kan meddeles, at august måned er bedste fangstperiode. Laksfiskeriet er som sportsgren så vigtig, at man har radioen bestandig giver rapport om, hvordan det står til med laksen.

I Maritime Museum i Vanier Park nær Centennial Museum og Mac Millan Planetarium findes byens ypperlige søfartsmuseum med skonnerten St. Roch. Det er den arktiske patruljebåd, der som det første skib navigerede gennem Nordvestpassagen fra west til øst i 1942-

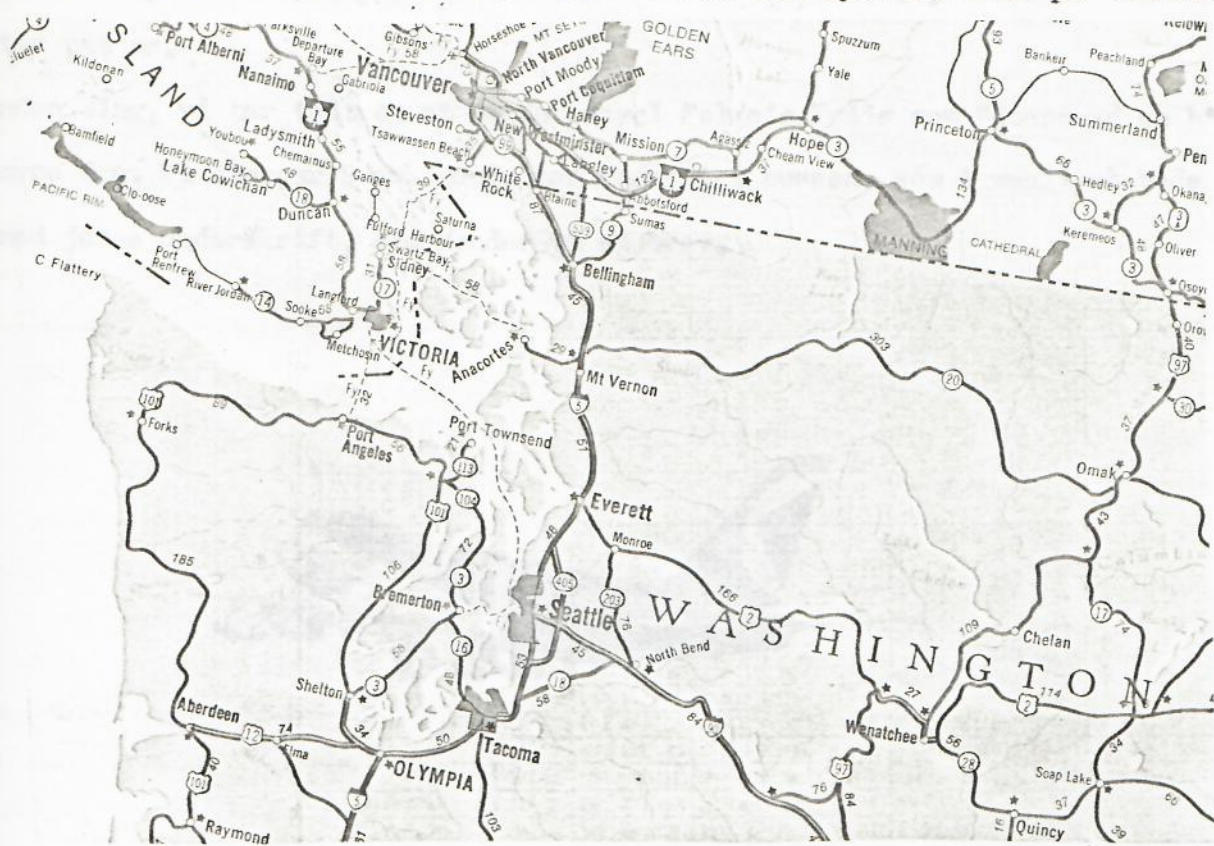
Lørdag d. 13/10. Vancouver- Seattle.

En kort tur i lag bringer os over grænsen til USA og dermed til SEA. Byen blev grundlagt i 1852, da Henry Yesler byggede den første dampmølle ved Puget Sound. Opblomstringsperioden kom i 1897, da Klondyke-guldfieberen brød ud. Det er den største by i staten Washington. Her findes de største indfalds- og transportveje til den nordvestlige del af USA. Mange mennesker bor på husbåde i havnen, og levrigt ejer een ud af 6 personer en båd, idet sejlsport og fiskeri er hovedfritidsbeskæftigelser. I havneområdet findes masser af spændende restauranter både japanske, kinesiske og dem der serverer seafood (alt godt fra havet). Her lidt mere statistik: Hvis man indtager 3 måltider om dagen og hver gang besøger forskellige restauranter, vil det tage 1 år 7 måneder og 9 1/3 dag at prøve alle spisestederne i King County.

SEA er stedet, hvor Boeing fabrikkerne ligger. De fabrikkerer som bekendt fly, bl.a. den vi fløj over dammen i, men de er også leveringsdygtige, hvis nogle måtte ønske sig et rumfartøj.

Det 185 m høje Space Needle tårn i SEA står fra verdensudstillingen i 1962. En tur derop koster 1 1/2 dollar- På toppen findes en roterende restaurant., og det er jo smart, når man skal røre i kaffen, bare hold teskeen stille- voila. Der er naturligvis en fantastisk udsigt fra dette tårn, og man behøver ikke at spise i rest..

University of WAS grundlagt i 1861 er den ældste offentlige institution for højere uddannelse på vestkysten. Puget Sound er een af de smukkeste indlandsfjorde i verden og er 145 km lang, men har en kystlinie på over 1.000 km. Verdens længste flydende bro fører over Lake Washington og forbinder dermed det østlige SEA med de exclusive boligkvarterer på Mercer Isl.

Søndag d. 14/10 SEA-PAC

Vi skal idag kun køre ca. 1 time, idet vi dog reker med at stoppe op undervejs for at spise frokost. Vi skulle være i PACOMA kl. 1400.

Hvis vi kørte lidt ud til højre her, kom vi efterhånden til en lille by ved navn Shelton eller som den også kaldes Christmas Town. Dette tilnavn skyldes den omstændighed, at man årlig høster for over 1 million dollars juletrær. Og kører man længere ud vestpå langs kysten, finder vi små fiskebyer med erhvervsfiskere, der henter tun, laks, østers og meget andet godt.

Nok er USA een af verdens førende industristater, men det amerikanske landbrug er i dag som i nationens første dage af afgørende betydning for landets trivsel. På grund af landets store areal og den deraf følgende variation i klima og jordbund er der mulighed for dyrkning af et meget stort antal forskellige kulturplanter inden for landets egne grænser. Kun sådanne specielle tropiske planter som kaffe, te, kakao og gummi kan ikke dyrkes men må importeres. Da hovedmængden af gummiforbruget imidlertid dækkes af hjemrefremstilling af syntetisk gummi, er det i virkeligheden kun de tre nydelsesmidler USA ikke selv kan producere.

Med et par små rettelser for i morgen mandag 15. oct. tag rejserne. og ret

afrejse 0745 til 0830

afrejse 0800 til 0845

ankomst Seattle airport 0900 til 0945

pointeres, at disse modulerede tider maa overholdes nøje, da flyet

venter paa os.

anden ting, vi har talt om at sende saavel folwige Friis som Bjoernvad en bil-

provre fra. Vi lægger 2 ark papir her forrest i bussen, som i venligst bade

med jeres underskrift, saa sender vi et brev.

Mandag d.15.oct.

Ja, god morgen og velkommen ombord. Idag trækker sangfuglene så mod syd til varmere himmelstrøg. Vi skal flyve indenrigs, og det skulle helst ikke give os helt store problemer. Flyet afgår fra SAA kl.1145 og vi lander i Phoenix kl.1630 lokal tid, idet vi mellemlander i:

Vi behøver ikke vise pas, og der er ingen told- eller emigrationsmyndigheder til at sinke os. I Danmark er vi kendt for at have forholdsvis mange indenrigs-lufthavne i et land af så beskeden en størrelse, og vi er stolte over at kunne have 12 indenrigslufthavne. Til sammenligning er der i USA over 7.000 luftmaskiner, større eller mindre, betjent af talrige selskaber, bl.a. en meget udbredt flåde af privatmaskiner, dels til forretningsbrug, dels til hobby. En lille brugt maskine koster ikke mere end en bil i luksusklassen, og en sådan bil i luksusklassen kan du få 2 af for det samme beløb, som du giver for en bil i DK.

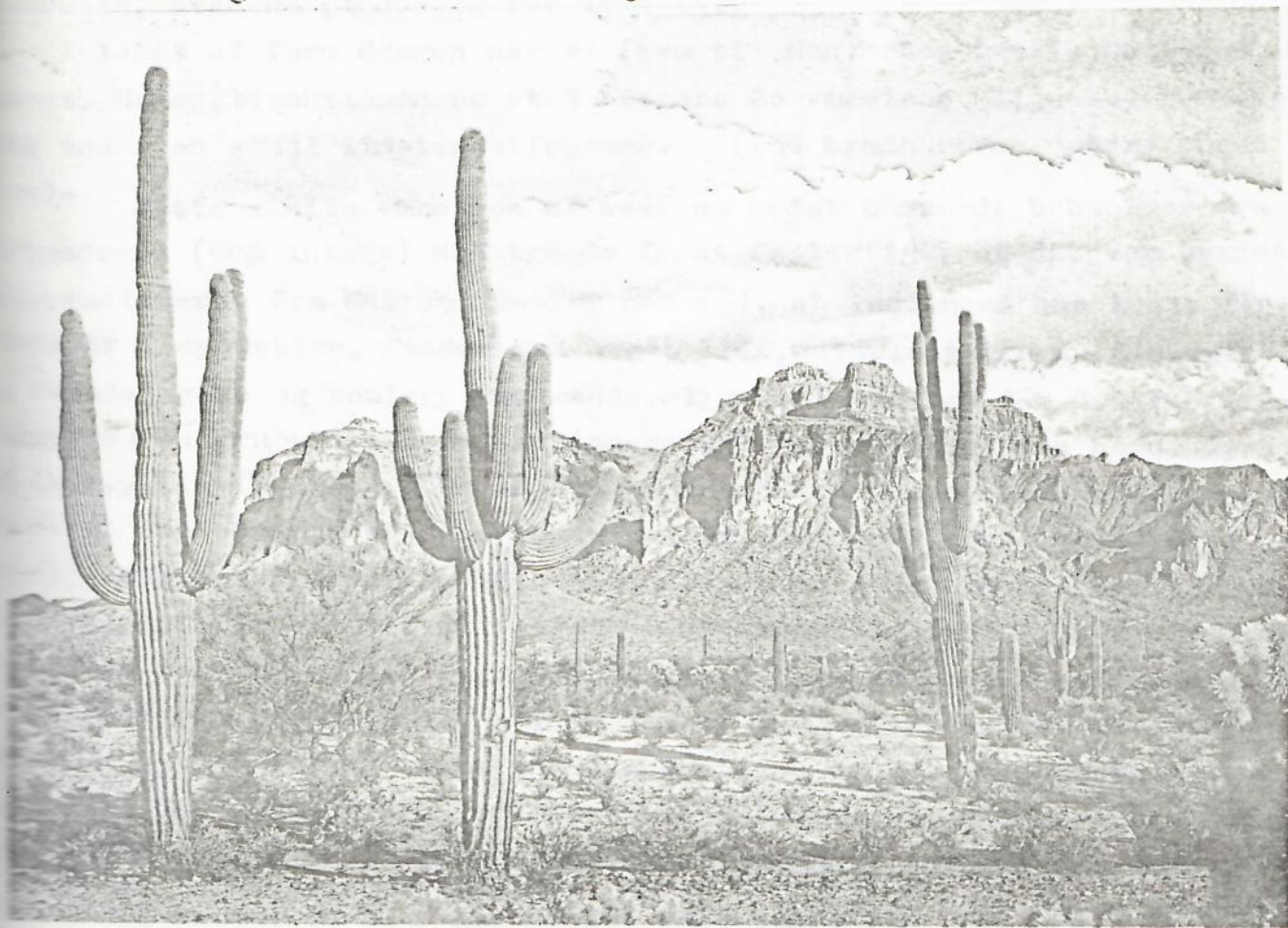
Nå, men vi skulle altså komme til PHO lufthavn kl.1630, idet vi da har stillet uret en time frem. Vi blir hentet i busser og kørt til kirken, hvor vi fordeles til værterne. Byen er faktisk vokset sammen med Scottsdale, som er den tidligere hovedstad i området og en rigtig gammel westernby, hvor man stadig kan møde cowboys og indianere på gaden.

Vi skal give koncert i morgen aften i church of the Beatitudes (udt: Bjættede), som betyder saligprisningernes kirke. Men først skal vi på sightseeing til en botanisk have, der rummer et væld af cactus fra Arizonas ørkenområde. Vi køber selv frokost på turen.

PHO ligger som bekendt i staten Arizona. Herefter skal vi i løbet af de næste par dage køre gennem staterne Nevada og Californien og til sidst Anager.

Arizona: 295.024 km² med 2,2 mill.indb. ligger i det område, hvor skovene der ligger mere mod øst i det subtropiske bælte, er gået over i busksteppe og på amerikansk hedder deserts. Dette betyder i vor oversættelse Ørken. Der findes da også virkelige ørkenstrækninger i denne zone, men man har ikke noget særligt ord for dem. Men jeg kan love jer al den sandkasse i ønsker, når vi kommer i Nevada fra Las Vegas. Den subtropiske busksteppe er meget interessant, hvor mærkeligt det end lyder, rigt varieret. Karakterplanten i hele busksteppen er kreosotbusken, men mange andre planter findes i området, afhængig af klimaet over havet, tilstedeværelsen af vand og jordbundens beskaffenhed. De fleste steder er planterne afhængig af lejlighedsvis, isvrigt ret sparsomme, nedfald. Disse falder hyppigst i vintermånederne samt i juli/august. De høje liggende partier i den sydlige del af provinsen fremviser en del meget malplacerede planter som joshua træet (Yucca brevifolia) og andre arter af Yucca-arten, talrige arter af cactus og agave. Nogle af disse kaktusarter er ret sjældne. Kampkaktus eller Saguaro (udt.: Sahuwaro) er navnet på den største af alle kaktus. Den findes kun i 2 områder, nemlig omkring Pho og

Tucson (udt: Tu-sáhn), begge i Ariz.. Tusconbestanden er på sine steder så tæt, at den ofte benævnes skov. Saguaro'en kan nå en højde på 15-20 m, hvilket sker efter en vækstperiode på ca. 200 år. Den vejer da 6-10 ton. Dens stamme er bygget af 15-30 slanke lodrette ribber, som understøtter et uhyre svampet væv. Efter et større regnskyl opsuger plantens vidtspredte rodsystem en masse vand. De udvoksede eksemplarer kan optage over en ton vand efter et sådant regnskyl, og dette vand tærer planten så på i tørkeperioderne. Saguaro'en blomstrer i maj. Blomsten er ret stor og cremefarvet.. Frugten spises af dyr og fugle, som lever i busksteppen, og indianerne fra det nærliggende Papago reservat indsaaler den og enten spiser den eller laver saft af den. Saguaro'en vokser i en højde af 1000-1200 m o.h.. Sammen med Saguaro'en vokser en del planter, som er almindelige i store dele af busksteppen: Palo Verde træet, mesquitebusken, ocotillo, tøndekaktus, figenkaktus forskellige arter af cholla (udt: tsjoja) kaktus bl.a. den såkaldt springende cholla. Den bøjer sig stærkt og er besat med lange nåle, således at man, når man går forbi den og uden at vide det, kommer til at berøre den ganske let, får en smag hængende på sig, hvilket er meget ubehageligt, da de spidse nåle straks sætter sig langt ind i ens kød. Da berøringen var så minimal, at man ikke bemærkede den, er den overtro opstået, at grenen hopper over på den forbigående. Agaven, som vi kender, bruger indianerne saften af til fremstilling af alkoholisk drik kaldet pulque. Men vi regner med i morgen at få en del af disse mærkelige vækster at se imorgen.

Onsdag d. 17. oct: PHO-Grand Canyon.

Ja, vi siger god morgen igen og håber i er friske til nye eventyr- vi har en spændende tur foran os.

Mens amerikanske cowboys falder meget hurtigt i antal, vokser indianerne i befolkningstal, især her i vesten. F.eks. i New Mexico er antallet fordoblet siden 2.verdenskrig. Man kender dog ikke antallet helt nøjagtigt, idet mange flytter ind og ud af reservaterne uden at melde det, og i storbyernes slum er det endnu vanskeligere at holde rede på antallet. De lever i reservater, som består af den ringeste jord i Amerika. Meget af områderne består af ørken. Andre steder findes der dog muligheder for lidt fårhold. Når man nogle steder ser biler uden for indianernes fattige hytter, drejer det sig om de indianere, der har arbejde udenfor reservatet. De og deres indianerfamilier har skabt en separat verden under det amerikanske samfunds overflade. Indianerne har imidlertid forstået at bevare mere af deres identitet, end man havde forventet efter presset af det moderne samfund omkring dem. De har selv i de østlige stater bevaret mange af deres traditioner og forsøger ofte det, man kalder normal påklædning, hvad folk så end forstår ved det udtryk idag. Indianere blir også ofte borte fra arbejdet for at mødes med stammemedlemmer, for at danse eller deltage i demonstrationer for indianernes rettigheder. Indianisk håndarbejde bliver fremvist og solgt i indianerlandsbyer eller ved steder her langs landevejen. Mange farverige fester fejres også pludseligt ganske spontant uden at have relationer til kalender eller andet. Indianere er nærmest, hvad de pludselig får lyst til.

I løbet af formiddagen når vi frem til Montezuma Castle National Monument. Hovedattraktionen er et 5 etagers 20 værelses klippohulebeboelse bygget ind i en stejl limstensklippevæg. (Lad brochurerne vandre rundt i massen)- Dette skulle være een af vestens bedst bevarede beboelser fra det 13. århundrede (90% intakt) Man troede først fejlagtigt, at det var bygget af Aztekerindianerne fra Mexico. Selvom man ved, at indianere har levet flere tusinde år i sydvesten, finder man meget lidt materiale fra de tidligste beboere. Nomadejagere og samlere har sandsynligvis levet her for Kristi f. Omkring år 1100 kom en gruppe landbrugsindianere til Verde Valley fra nord. Disse folk blev sandsynligvis tvunget ud af Flagstaffområdet p.g.a. overbefolkning. De byggede så små samfund af huse (pueblos) og opdyrkede tørre områder og nogle ledige terrasser. Omkring 1250 begyndte de at rejse større boliger af sten bygget på bjergtoppe eller i klipper og Montezumas limsten må have været et helt sted for dem at slå sig ned. En lille forsigtighedsregel lyder: Gå altid på stierne. I kan stole på, at her er 100% sikkert, men går man ud i skoven og kommer til at træde en klapperslange over tærne (hvis man overmandet kan det), ja så kan den altså blive fornærmet og hugge efter dig, ders er de såmænd nogle ganske fredelige væsener, der kun angriber, hvis de føler sig truet. De blir garanteret mere bange end jer. Men blir i på

stjerne og ser jer for, behøver i absolut ikke at være nervøse for andet end at komme for sent tilbage til bussens afgang.

Når vi har set Montezuma kører vi gennem Sedona, hvor vi holder stop for lunch, og derefter fortsætter vi gennem oak creek canyon, med de særprægede røde klippeformationer, som er en forsmag på Grand Canyon, blot kører vi fra Sedona nede i bunden af canyon'en.

- - - pause - - frokost

Vi har nu 200 km tilbage at køre, inden vi slår lejr for natten ved Motor Lodge Grand Canyon. Vi er nu på vej til eet af verdens 7 vidundere. Det er næsten ikke til at tro, at denne dybe kløft ikke skyldes nogen form for voldsomme handlinger, men at den er blevet dannet i løbet af 8-10 millioner år, fordi en relativ lille flod prøvede at bane sig vej mod havet, sandkorn for sandkorn. Samtidig mener man, at Arizonas Coconino plateau gradvis har havet sig, og denne erosionsarbejde er på ingen måde fuldført. Kræfterne i den brusende Coloradoflod, regnen, sneen, den enorme varme om sommeren, frosten og vinden er stadig i gang med at omdanne dette fantastiske naturfænomen. Coloradofloden er een af de store flodsystemer i USA, ca. 2.300 km lang, og området, den omgiver er ca. 12% af hele USA, og det skulle man ikke tro, når man står oppe over floden helt nede i canyon'en. Oppefra ser den nemlig ikke ud af ret meget. Men floden er i gennemsnit 100-300 meter bred, 4-13 m dyb. Færdiggørelsen af Glen Canyon Dam har lagt en dæmper på flodens foretagsomhed, men før den kunstige sø blev færdig, regner man med, at floden daglig bortførte en million tons - jeg gentager $\frac{1}{2}$ million t sand og slam, inden den dovent løber ud mod syd i den Californiske golf i Mexico. Man kan sejle og ad Coloradofloden fra Lake Mead i kæmpe gummiåbåde, men tid skal bestilles i forvejen, og rejsejalden varer et par dage eller mere. Der er også muligheder for mulddyr- ture ned til bunden ad en 13 km lang sti, man overnatter her nede på en ranch eller camp. Tid skal bestilles på års tid i forvejen.

Selve kløften Grand Canyon er ca. 350 km lang, højdeforskellen fra top til bund er 1.6 km og bredden varierer fra mellem 6 og 21 km fra kant til kant. I bunden løber som nævnt Coloradofloden for det meste skjult fra øverste kant, og når man kigger i godt efter, finder man dag et glimt af den hist og pist. Der findes mange broer over floden. Klimaet i selve canyon'en: den dækker 6 af verdens nordlige halvkugles 7 botaniske livszoner. Fra top til bund støder man på den samme variation, som man finder ved at rejse fra CAN til Mexico. Langs væggene nede i canyon'en har geologer fundet spor fra 3 af jordens ialt 5 tilblivelsesperioder, idet der nede i bunden findes klippestykker fra den allerførste af geologisk historie. Det drejer sig om de ældste dannelser fra prækambriden, og fra et vist punkt på the north rim kan man på samme tid se disse klippestykker nede i bunden og vulkanen San Francisco, der ligger ca. 100 km længere øst. Her var der sidst udbrud for 1400 år siden. Dette bliver et syn, der i sig selv er et bevis på over ca. 3.000 millioner års geologisk aktivitet.

Et godt råd, når vi skal se noget - gå i grupper - far ikke vild - og sørg

for at overholde afgangstidspunktet meget nøje. Hvis nogle imorgen begynder at gå ned af muldyrstien, og det er ibrig den bedste måde at se G.C. på. Kartly agter selv at begynde sig derned ad, men som sagt går i med nedad må i endelig huske på, at vandrer man en time nedad, ja så tager det 2-2½ time at gå samme tur op, og vi venter ikke, at lede efter folk her er som at lede efter en nål i mindst 3 høstakke. Og for at der ikke skal være nogen tvivl er afgang ved bussen fra motellet kl. 1200- high noon.

Vi kører idag de sidste ca. 40 km. langs Gr.C. south rim på Gr.C. motor lodge, som er i nærheden (en lille km) af klyften midt i turisthurlumhejt. Vi har kopieret et par oversigtskort, som vi lader rotere i bussen. Herpå kan I se, hvor vi skal bo.

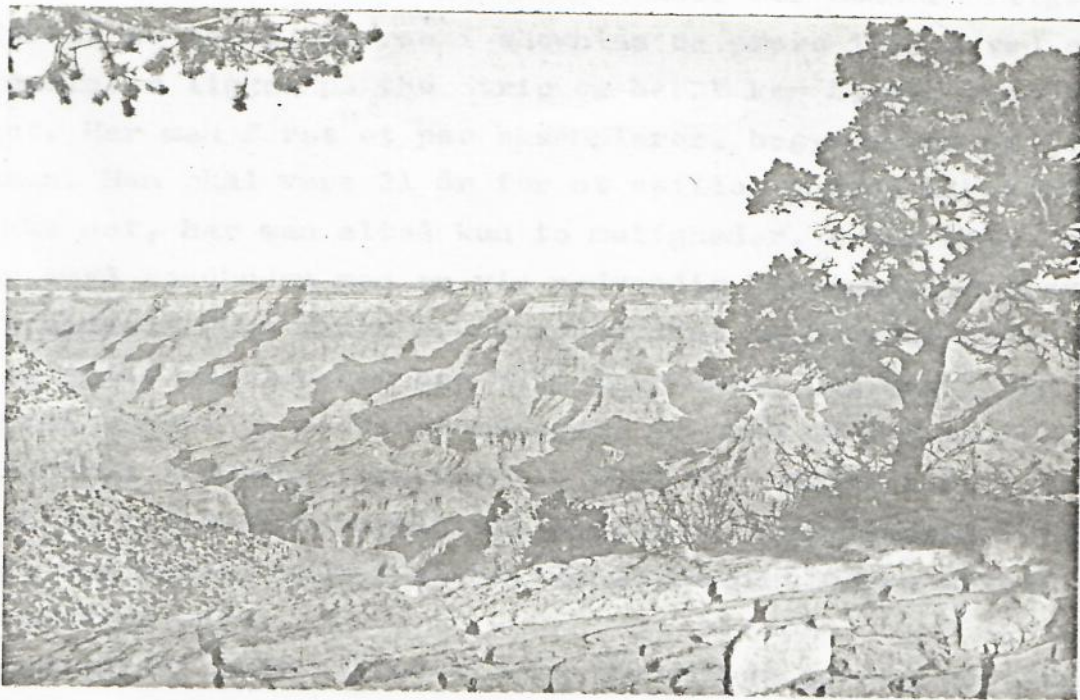
Uden for Hopi House er der om eftermiddagen indianerdance. Mere end 800 indianerboplads er blevet lokaliseret i canyonområdet, og disse stammer fra mindst 5 forskellige indianerstammer, men alle tilhører de puebloindianerne, som bor i landsbyer, hvilket navnet antyder (pueblo betyder: lille by på spansk). Landsbyen var altid lagt nær ved vand, enten i en floddal, ved naturlige vandløb eller søer eller på mesaerne, som på grund af højden fik noget mere end omgivelserne. De levede i huse bygget af soltørrede lersten blandet med græs, det såkaldte adobe. For at beskytte sig mod overfald byggedes husene så det var muligt, ind i store niøer i bjerg- eller mesavæggene, hvor de kun kunne nås ved hjælp af stiger, som fjernedes, når overfald truede. For at beskytte markafgrøderne mod dyr og fugle byggedes stråhytter ved markerne, hvor de opholdt sig i vækstperioden. Puebloindianerne er på mange måder de mindst værdsatte af den hvide mands fremtrængen, da de som nævnt boede i ikke særlig attraktive områder. Disse områder kom næsten alle til at ligge indenfor reservater, som er meget store. Navajostammen er den folkerigeste af alle nulevende stammer med vel over 50.000 medlemmer. De laver idag kunsthåndværk eller som man måske snarere kalder det kunstindustri - ak ja, disse turister, hvad er den ikke årsag til. De fremstiller især keramiske arbejder, bastfletning, tæppebinding og forarbejdning af smykker i sølv og turkis, og tro endelig ikke, det er noget ragelse, de sidder og sælger, selvom det på afstand kan se lidt mistænkeligt ud. Apacheindianerne derimod er mere kvægaflere (får). Mange stammer har bevaret en god del mistænkthed overfor andre folk, og især den hvide mand. Der er stadig landsbyer på Papago-reservatet, som aldrig har været besøgt af nogen hvid, ikke engang den såkaldte indianeragent, forbindelsesleddet mellem stammerne og regeringen, eller reservatlagen. I 1924 var det forøvrigt første gang, at det berømte 7.kavalleri rykkede feltmæssigt i marken mod indianerne og dermed afsluttedes et langt, blodigt og meget trist kapitel i kampen mod den røde mand. Idag har sheriffen overtaget nogle af problemerne, for ulempløs er tilværelsen absolut ikke.

Inden vi når frem til Desert View Point, som er vort første møde med G.C. skal vi køre en bit i den malerede ørken. Dette ret sølsomme officielle navn kaldes de mange farver, man finder i sand og klipper her i området, som rent

geologisk betragtet hører sammen med G.C. området. Hvor meget vi ser af farverne, tør Hartly ikke rigtig stå inde for. Sidste gang kørte han en lidt anden rute.

Man anbefaler især solopgang og solnedgang som værende særlig smuk, og folk kommer rejsende hertil fra hele verden for at opleve det (vi må håbe på klart vejr). Derfor menes ^{det} absolut seriøst, når jeg nu henviser til, at solen står op kl. 0637 og går ned 1749- fik i det- jeg gentager lige. Skriv det op og regn så isvrigt med evt. ventetid i coffee shoppen. Der kan til tider især i højsæsonen være fyldt ret så alvorligt op (ventetid kan gå op til 1 time). Morgenmad serveres fra kl. 0630-1030. Lunch 11-15 og dinner 1630-2100. Der accepteres ingen reservationer. Parolen er: First come- first service.

Hvis man har tid, kan man fordybe sig i alle disse emner om G.C. og dens forhistorie i et herved museum, men vor disponible tid skal nok bruges til at se G.C. itself- man kan isvrigt leje cykler og tage en tur morgen om westpå, hvor der er minimal kørende trafik. Udlejningsstedet hedder Maricopa Point, og der skal stilles depositum evt. i form af penge, kørekort eller creditcard. Og hermed vil vi så ønske alle en rigtig god fornøjelse lyd nu Grand Canyon, og tag nogle gode film og billeder- good hunting.

Torsda: d.18/10 Gr.C.- LAS

Ja, så går turen mod Las Vegas, som ligger 380 km forude, når vi starter fra G.C.- Undervejs skal vi se Hoover Dam med Lake Mead ved Boulder City. Man har lavet en 220 m høj damning mellem klipperne, og dermed dammet op for Colorado-floden. Damningen måler forneden 200 m i tykkelse, fremstillet af beton (2½ millioner kubikmeter) i sektioner, der spidser ganske lidt, således at de presser sig sammen, jo større vandtrykket er på den anden side. Grænsen mellem Nevada og Arizona er midt på damningen. Forneden ligger to EL-værter, der laver strøm til de 2 stater 1.344.800 kw på 17 kæmpegeneratorer eller turbiner. Den store kunstige sø, som Colorado-floden har skabt ved at blive standset i sit løb, hedder Lake Mead og er ved højvande ca 160 km lang, idet den forgrener sig ind mellem bjergene. Søen leverer dels vandtryk til turbinerne gennem nogle underjordiske pipelines, dels leverer den drikkevand til flere storbyer som f.eks Las Vegas, Los Angeles og San Diego. Endelig tjener søen som kæmpelegeplads for folkene i Las Vegas, der her på søen muntres sig med bådsejls fiskeri og svømning m.m. Vi bliver sat af for damningen og går over og tager bussen ved den anden side på første parkeringsplads. Lad være med at tage led med elevatoren. Det tager for lang tid. Vi fortsætter fra den anden side ca. 10 minutter, og så er vi altså spadseret ind i Nevada, der dækker et areal på 286.000 km² med kun 700.000 indbyggere, altså ret så tyndt befolket. 1 indbygger pr km², men jeg kan love jer, at der findes mangen en kvadratkilometer, hvor der ikke bor mennesker i miles omkreds. Hovedstaden er Las Vegas som kalder sig selv verdens underholdningsstad.. Der kommer årligt ca. 10 mill. besøgende for at se topstjernerne i showbiss og prøve lykken ved spillebordene. De største casinoer ligger på the Strip og heraf kan blot nævnes the Mint og Golden Nugget. Har man først^{set} et par eksemplarer, begynder de at ligne hinanden allesammen. Man skal være 21 år for at spille og nyde alkoholiske drikke, og er man ikke det, har man altså kun to muligheder, enten blive hæfret borte herfra eller omgå sandheden med en vis nødvendig forsigtighed (hensigten er alligevel vel midlet). Las Vegas er et spansk ord og betyder engen, hvilket jeg finder en smule malplaceret her midt i ørkenen. Det var i 1850'erne at Mormonkirken sendte en missionsgruppe på 30 mand ud for at bygge et fort og lære indianerne landbrug, men først i 1905 blev selve byen grundlagt, og omblingen eller spilleriet om man vil blev først legaliseret i 1931. Her bor 50.000 fast, men hertil kommer så ca. 40.000 første-lasses hotel- og motelværelser i og omkring byen.

Vil man prøve lykken findes der: Eenarmede tyvelmøgte til 25 c. (en garter) eller 1 dollarmønter, og man veksler gerne. Stiler ens lidenskaber ved højere indsatser og spændinger er rouletten måske stedet. Eller du kan bruge hver dollar, du har på kortspil, terningkast og lodtrækning o.s.v., men så nu lidt mæmmon til Los Angeles. Her er vi på egen kost det meste af tiden, og skal også bruge penge til sightseeingture Disneyland og meget meget meget mere.

- og hermed indgives sagen til jeres egen domsafsigelse -

Nå- god morgen h allesammen, har i vundet noget udover erfaring?

Når vi har kørt en lille times tid (70 km) passerer vi grænsen til Californien, som er på 411.015 km² eller ca. 10 gange Danmark. Her bor 21 mill. mennesker, og hovedstaden hedder Sacramento med 270.000 indb. Det var fundet af guld, der lokkede folk til denne stat, men det blev olie, der blev det vigtigste og mest udbytterige minedriftsprodukt. Idag er staten den 3. største olieproducent, og boretårnene danner i visse distrikter hele skove. I vil også pludselig se store, langsomt nikkende pumper inde midt i Los Angeles. Men især guldfundene bragte som nævnt prospectorerne vestpå, hvor de snart fandt de rige guld- sølv- og kobberforekomster i Colorado, Montana, Arizona og Californien. De nyerehvervede områder kaldtes territorier og styredes fra Washington D.C. Når et område havde fået en vis befolkningssmængde, kunne det søge optagelse i unionen som stat og fik derved udstrakt selvstyre. Men ofte gik der mange år, inden en stat nåede så vidt. Erobringen af vesten kostede meget blod, var roden til megen råhed og brutalitet og var ledsaget af dybe menneskelige tragedier. En lang række indianerstammer blev fuldstændig udryddet, andre stærkt decimerede og endte på reservater, hvor de fordums tapre kriger og præriens frie fugle førte en ussel og nedværdigende tilværelse. Det var jo ikke altid vorherres bedste børn, som kom til Amerika, og mange af dem prøvede at skyde genvej til lykken ved roveri, bedrageri og plattenslageri. Den almindelige hårdtarbejdende familie måtte ikke alene kæmpe mod de ofte overvældende naturkræfter, men også mod indianere og hvide stratenrøvere. Dette var tilfældet fra det øjeblik, hvor folk gik over Appalacherne og begyndte at skyde grænsen for beboelse mod vest. Det stoppede ikke den dag Stillehavet blev nået. Endnu den dag i dag er det enhver indbyggers ret at besejrede våben til at forsvare sig og sine med. I årene 1963 til 1973 solgtes til privat brug 85 mill. stykker håndvåben, heraf ca. 30 mill. revolvere. Talrige gange har det været forsøgt at lovgivningens vej at dæmme op for det voksende salg af våben, men hidtil forgæves. Den menige mand vil ikke opgive sine traditions- og lovfæstede rettigheder til selv at forsvare sig, hvilket er forståeligt, da politiet ofte står magtesløst overfor såvel organiseret som uorganiseret forbrydelse. Den organiserede forbrydelse er en afløser af forbudstidens spritsmuglere, som, da forbudet blev ophævet, blev arbejdsløse og måtte finde andre måder at drive deres lyssky forretning på. Casa Nostra, Mafia'en, syndikatet eller hvad man ellers i USA kalder organiseret forbrydelse, behersker narkotikasalg, prostitutionen, illegalt spil, ågerkarlsomhed etc. En del af den frygt for sygdom, arbejdsløshed og alderdom, som tidligere beherskede den almindelige familieforsørger, er ved at fortage sig p.g.a. de seneste års sociallovgivning. Lovstandarden er stadig ret høj, og købekraften god, selvom de jamrer over prisstigninger ligesom os andre. Der er i øjeblikket omkring 170 mill. TV apparater i brug i USA, som kan modtage farveudsendelser 18-24 timer i døgnet, ja nogen hævder, at de kører 25

timer i døgnet, men det må da vist være en lille overdrivelse.

Californien og vesten var engang en del af det territorium, der regeredes af de spanske i Mexico. Prøv forresten, mens I er her mexican food. De laver bl.a. en fortrinlig morgenmad, som måske nok er en lidt brutal måde at vågne op på, men I kan jo evt. spare lidt på Tabasco-sovsen. I visse af kirkerne her holdes messerne stadig på spansk. I mindre byer især i midtvesten har protestantiske sekter forsøgt at overgå hinanden ved at bygge de største kirker og det ofte lige overfor hinanden på samme gade. Men USA er altså ikke særlig gammel som land betragtet. I 1976 fejredes 200-årsdagen for underskrivelse af uafhængighedserklæringen, hvilket altså skete for 203 år siden. Vi er ellers på vej ud i Mojave (udt: mochawe)ørkenen, og man kan måske ikke ligefrem påstå, at dette er et forlystelsescenter.- Det er måske nok ikke ligefrem forbudt at forlade hovedvejen, men det frarådes kraftigt at gøre det, og man skal ihvertfald indhente lokal accept på, at dette er forsvarligt. Et motorstop på en sidevej en varm sommerdag, hvor der ikke kommer nogen færdsel, kan blive skæbnesvanger. Hartly fortæller om nogle venner, der kørte over ørkenen i egen bil. OK, de havde airconditionsanlæg inde i bilen, men da de skulle til at fotografere, var filmene i kameraet, der befandt sig i bagagerummet smeltet sammen til en gred.

Death Valley, hvilket uden større besvær er oversat til dansk: Dødens dal ligger ca 100 km herude nord for vor rute og nord for Mojave ørkenen. Det er en sækning i terrænet på 200 km.s længde og en bredde på ca.30 km. Det er det laveste punkt i ørkenen, og som et kuriosum kan det navnes, at man fra dette laveste punkt kan se Amerikas højeste punkt, nemlig bjerg Mt. Mt. Whitney på 4.418 m højde. I Alaska findes dog endnu et højt bjerg, nordamerikas højeste: Mt. Mac Kinley på 6.187 m. Men vi var ved dødens dal, som altså er 85 m under havets overflade. Dette er om sommeren langt det varmeste, og generer man at navnet Death Valley leder tanken hen på noget varmt, er det altså heller ikke uden grund, man har givet dette navn til stedet. Den 12.juli 1958 målte man den hidtil højeste registrerede temperatur nogensinde. Og hold jer helt fast: 87 grader- og nej, det er ikke fahrenheit men celcius. I fahrenheit viste termometeret nemlig 190 grader, og dette blev altså målt på et sted som hedder Tule Spring, og her må navnet Tule ikke give forvekslinger med øget på Grønland, det staves uden H. Den årlige nedbørsmængde, hvis man kan tale om en mængde er kun 5 cm. Der holder vi os på afstand fra og fortsætter turen mod Calico Ghost Town, hvor vi skal spise frokost individuelt efter eget ønske. Vi regner med ca.2 timers ophold og I kan isvrigt gøre næsten lige hvad I vil. Se på denne forladte sølvmineby, hvor I får mulighed for at køre ind et gammelt tog ind i minegangene, som er fra 1880. Her er museum, gl. forstillinger og teaterforestillinger fra pionertiden. Altsammen ligner det kulisse fra en western film, men her er det altså ægte nok for en gangs skyld. Den blev forladt, men er igen restaureret i 1951, og har man en god fantasi, kan man se det vilde, hektiske liv fra dengang for sit indre øje, når man vandrer i de øde gaders støv- god fornøjelse og velbekomme.....

- 14 -

og til efter frokosten-----

Californien er i geografisk henseende meget afvekslende landskabemæssigt. Mod vest dannes kysten af en stejl bjergkæde. Mellem denne og Sierra Nevada ligger selve kernelandet, og mod sydøst har vi så ørkenen her. Men kernelandet er altså en langstrakt dal, som afvandes af 2 floder. Dalen er centrum for CALs alsidige landbrug. Klimaet er tørt, og den sparsomme regn faldes kun om vinteren, men floderne giver gode muligheder for kunstig vanding. Og det varme solrige klima om sommeren gir planterne en god modning. Der er således anlagt i hundreder af kilometer kanaler med pumper, kraftværker og dæmninger.

I dalen giver kunstvanding således anledning til en meget betydelig produktion af grønsager og frugt som f.eks. de subtropiske arter: dadler, figner, grapefrugt, ferskner, mandler, appelsin og citron. Smag endelig på den cal. frugt. Den findes ikke bedre nogetsteds i verden. Imidlertid er landmændene i kunstvandingsområderne truet af et alvorligt problem. Årsagen er den måde, vandingen praktiseres på. Lodsejerne med vandingsret kan overrisle deres marker 1 a 2 gange om ugen. Der ledes store mængder vand ind over markerne, så de næsten oversvømmes, og overskudsvandet ledes tilbage i hovedkanalerne. I tiden til næste overrisling fordamper naturligvis en masse vand fra overfladen, hvorefter vand, der var sunket dybere ned i jorden, ved hårrørsvirkning suges op til overfladen. En meget stor del af dette vand fordamper også, mens de mineralsalte, som vandet havde opløst nede i jorden, efterlades i overfladen. Disse salte bliver for en dels vedkommende vasket ud ved næste overrisling, men derved bliver vandet, som løber af, mere og mere saltholdigt jo længere bort man kommer fra det sted, hvor vandet blev ledet ind i området som helhed. Da vandet bliver brugt adskillige gange, vil det til sidst have et saltindhold, der skader afgrøderne.

Californisk vin siger måske ikke danskere ret meget, men en dag, hvis produktionen stiger, så eksporten kan forsøges, kommer det måske en dag også i danske butikker. Mange tror måske, at vindyrkning i CAL er af nyeste dato. Det er helt forkert. Det er svært at sige, hvornår den første vin i verden overhovedet dyrkedes, men kvalitetsvin er et produkt af den gamle verden, og bevisligt plantede en hellig fader sine første Mission Grapes uden for kapellet i San Diego i 1769 altså for 210 år siden. For blot 15 år siden drak gennemsnitsamerikaneren 2 ltr vin pr år. Nu er forbruget oppe på 9 l årligt. CAL producerer med sine 1,2 milliarder liter 70% af al amerikansk vin og folk i CAL drikker selv betydeligt mere end landsgennemsnittet, nemlig hele 24 ltr. vin pr næse. Som helhed er USA nu verdens 6. største vinproducent efter Italien, Frankrig, Spanien, Sovjet og Argentina. Der plantes i CAL vin som aldrig før. Fa. Coca Cola er gået ind i vinbranchen med investering i vinejendomme. De kommende år vil sikkert give strømme af ypperlig californisk vin

AL er altså frugt, olie, dejligt klima, kyststrækninger, ørken og vin, men det er også rigt på mineraler. Vigtigst er olien, der findes i områderne omkring Los Angeles. Så findes der fiskeri og skovbrug, og endelig er industriproduktionen meget betydelig. Det er olieraffinering, fly- og bilproduktion. Her laver man DC8- 9- og de 10 fly på Douglas-fabrikerne. Når der skal plukkes frugt eller høstes rundt omkring i CALs byer, har man oprettet landarbejderkontorer, der tjener som kontaktsted mellem farmere og arbejdere. Nogle er åbne hele året, mens andre kun er åbne i højsæsonen. Mange gange bruges mexicanere og indianere som billig arbejdskraft, men efter 1964 blev det iflg. en aftale med Mexico forbudt mexicanere at tage over grænsen for at søge arbejde i USA, men mange mexicanere bor i USA fast idag, og arbejdsløsheden er et ret stort problem. Hører man nogle bruge udtrykket "degoer", hvilket jeg absolut ikke vil anbefale jer, så er det denne kategori, man hentyder til. Men der er også mange almindelige amerikanere, der lever som en slags nomader, der flytter fra sted til sted og bor i store camps, som minder lidt om vore campingpladser, blot større og mere komfortable vogne, som er lidt sværere at transportere. Hvis man skifter arbejdsplads, får man så evt. flyttet sin trailer af et firma til en anden camp, hvor man har fået nyt arbejde. Konservesindustrien benytter sig i samme grad af sæsonarbejdere, og i Amerika er det ret almindeligt, at man ofte skifter job især somaglært.

L.A. - selve byen har 2.800.000 indbyggere, men i hele bykomplekset med forstæder bor mange flere, hvorfor I vil kunne høre mange forskellige tal for tallet af indbyggere. Byen er grundlagt i 1781 af mexicanere, der følte sig tiltrukket af klimaet, havet og den frugtbare jord. Den mexicanske krig var i 1846 og i 1850 blev L.A. amerikansk by. Denne er omgivet af bjergkæder, der holder ørkenens indflydelse ude og gør det sydlige CAL til et rart sted at bo. I syd ligger jo Mexico kun små 200 km borte og her har vi på den amr. side forbyen San Diego med meget smukke beboelser ud til havet. Den 7. amr. stiller flåde har isvrigt base der, og der findes et kæmpe havforskningscenter, hvor man bl.a. gør forsøg med "opdyrking af havet", men det er en længere historie, som jeg ikke skal trætte med. Ret syd for grænsen ligger mex.by Tijuana, som i høj grad lever af amerikanske turister. Men tilbage til L.A. Alle ved jo sikkert, at denne by er enorm stor. Den dækker et område på over 1.200 km², men tætheden af bebyggelsen er ret lav. Byen udvider sig stadig med nye forstæder. Man snakker med, at der hver uge bosætter sig 2.000 nye mennesker. Vi har i L.A. chancen for at se en masse f.eks. Olvera street nær Plaza: en gammel mexicanisk-lifornisk bydel med gader med åbne boder og restauranter. Her sælges souvenirs og mexicanske varer. Der er ofte udendørs underholdning. Nær ved dette sted er der en japansk bydel, der rummer een af de største japanske samfund i USA- utraditionelle gaveshopper, Buddha tempel, orientalske fødevarer, gode restauranter, shi barer og tehuse.

Hollywood, som vi kommer til i morgen, er stadig hjemsted for filmindustri- og televisionen. Her på Beverly Hills, Sunset blvd. og Hollywood Blvd. lever

og arbejder mange kendte filmskuespillere. Universal og National Broadcasting Corporation er de største arbejdspladser.. På Hollywood Blvd. ligger et kinesisk teater. Century City, hvor vi også kommer, kaldes en by i byen. Smuk og velplanlagt siger man om C.C.. Her har vi Century Plaza hotel, shoppingcenter, ABC forlystelsescenter, tårnhøje kontorer og lejligheder, playboyklub, restaurant og hospital. Alt er bygget på det, der engang var 20th Century Fox's studioer og arealer. Ude i Pasadena i nordøstlige kant af L.A. ligger NASAs jet laboratoriet, hvor en del af de komplicerede måne- og marssatelitter er designet. Disse sendes senere som bekendt op fra Cape Canaveral i Florida. Oppe i San Gabriel Mountains finder vi Mt. Wilson observatory. Man valgte dette høje sted i 1904 p.g.a. den klare luft og frie beliggenhed- idag generes man af smoggen, som er den forureningsdyne, der danner sig over de fleste storbyer. I havnen ligger det gode skib Queen Mary nu udtjent som luksusliner, men restaureret og indrettet som hotelskib. Ikke så forfærdelig langt herfra finder man Marineland med dresserede delfiner, hvalrosse, marsvin og to hvaler a ca. 3 ton som er dresserede til at springe helt op af vandet, og det giver et ordentlig plask, når de lander. Herude er også et gigantakvarie med fisk fra Pacific Ocean i flere etagers højde.

Når I er ude for at shoppe, kan det igrønt efter sigende betale sig at købe de toldfrie varer, man agter at tage med hjem. De er lidt billigere her end i lufthavnen. Venter man alligevel til Lufthavnen, foregår det her på følgende måde: Man bestiller og betaler varen ved en skranke, hvorefter du får den udleveret, når du går ind i flyet. Årsagen til denne for os lidt besynderlige forretningsgang er den, at manden fra gaden, kan følge med helt frem til gaten for at vinke farvel, og han må selvfølgelig ikke handle toldfrit her.

Disneyland: det er jo et kapitel for sig. Biletten omfatter et antal A- B- C- D- og E kuponer, hvormed man betaler de forskellige forlystelser. Et godt råd: Begynd bagfra med at få brugt alle E kuponer og køb evt. flere heraf inde på området. Det er de bedste forlystelser, man hermed får adgang til. Brug derefter i nævnte rækkefølge: DCBA, altså alfabetet bagfra, det skulle da være ret simpelt at huske. Fremfor alt skal I se America the beautiful. Bells telephone co. præsenterer her gratis en kæmpebiograf med lærred hele vejen rundt. Man står op i midten, og virkningen er fantastisk- man oplever hele Amerika bl.a. steder fra denne og sidste tur (Niagara, Washington og New York) Det må vi se, hvis de da ikke har forandret alt for meget siden sidst.

Af E forlystelser 1) America sings skulle være en stor oplevelse, har ikke selv set denne.- 2) Jungle Cruise en sejltur mellem flodheste og negerlandsbyer med underlagt lyd er en valdig oplevelse. 3) Monorail er et tog, der kører gennem hele Disnl og udenfor til et hotel +tilbage- har man knap med tid, er dette måske ikke den helt store oplevelse.- 4) Matterhorns bobslæde er sjov. en kæmperutchebane ned ad Matterhorn ender i et plask i en lille sø- betragt igrønt bjergbestigerne på Matterhorn. 5) It's a small world er valdig god og sød. Dulcker fra alverdens lande synger, mens man sejler stille forbi i baljelignende både. 6) TIKI room: syngende plasticfugle- åh jo- det er vel en ople-

velse, selvom det måske ikke ligefrem er een af dem, man skriver hjem om- men en vis stemning er der vel derinde i sydhavns- atmosfæren. 7) Submarinen er en undervandsbåd, hvorfra man kigger ud på havbunden og ser tropefisk og mange andre sjove ting- må absolut anbefales. 8) Piraterne skal i absolut se. Man er uden overhængende fare med i et veritabelt søslag om natten, mens søroverne brænder huse af, og man bliver ganske hensat til en hel anden verden- prøv det. 9) Bjørnene er sjove og søde, når de optræder med sange og gags. Alt er imitation men sjov og hyggelig alligevel. 10) Mansion house (spøgelseshuset) er en ting, i må prøve. Man ser faktisk spøgelser danse rundt i gamle borggårde, og hvordan de laver det, er ganske uforståelig. Det var allesammen E fornøjelser, og af D kan kort nævnes: Rejsen til Mars- virkelig god. Prøv også tømmerskibet til Tom Sawyers Island og kig her på det gamle western fort med rifler til fri afbenyttelse, og så er der 100 andre ting som jeg ikke vil trætte med. Oplev selv alt det i kan nå. Skulle i blive trætte og falde sovende omkuld i flyet, er det jo kun en fordel- så går tiden hurtigere på den lange hjemtur. Men det er et godt råd at økonomisere med tiden i Disneyland, så i får oplevet mest muligt, og orienteringen her var nærmest beregnet på, at i ikke skulle stå alt for uforberedte, når vi ankommer. Det vil nok være fornuftigt at gå i ikke alt for store grupper herude.- Hvordan finder man rundt?- Få et hæfte med kortskitse og bemærk, at Disnl. er opdelt i afsnit- Plaza i midten, og herop til støder så de andre afdelinger: Tomorrowland, Fantasyland, Frontierland, Adventureland og Main Street, som ligger direkte fra indgangen mod Plaza, og man går her i en typisk amerikansk gade fra 1890'erne.

Dette var så slut på nyhedsforordlingen i denne omgang, og I får så lov til at hvile ørene- tak for nu-

